

Türkiye Cümhuriyetile Romanya Krallığı arasında akdedilen mezarlıkların muhafazasına dair itilâfnamenin tasdiki hakkında 1/773 numaralı kanun lâyihası ve Millî Müdafaa, Dahiliye ve Hariciye Encümenleri mazbataları

T. C.
Başvekâlet
Muamelât Müdürlüğü
Sayı : 6/ 4279

7 - II - 1931

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Lozan muahedesinde münderiç mezarlıklar hakkında Türkiye Cümhuriyeti ile Romanya Krallığı arasında imza olunan itilâfname tasdiki için Hariciye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 30-II-930 tarihli içtimasında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibe mazbatasile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına ve neticesinin iş'arına müsaade buyrulmasını rica ederim efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabs mucibe mazbatası

Hükümetiniz Lozan muahedesinin 126. ıncı maddesinde münderiç mezarlıkların muhafazasına mütedain hükümlere tevfiқан Türkiye Cümhuriyeti ile Romanya Krallığı arasında Bükreşte 18 Eylül 1930 tarihinde imza edilen itilâfnameyi yüksek tasvibinize arz ediyon.

27 ağustos 1916 tarihinden beri harp ve harbe müteallik sebepler dolayısıyla vefat etmiş kara ve deniz askerlerinin ve askerî ve sivil üsere mezarlıklarının muayyen mahallerde tevhit ve tesbiti ile muhafazaları ve bu suretle tayin edilecek arazinin Devlete ait olduğu takdirde mütekabilen ve müebbeden terk ve ferâğını tazammun eden işbu itilâfname Romanyadaki harp mezarlıklarımız için şerefli ve mümtaz bir mevki temin etmekte ve memleketimizdeki Romanya mezarlıklarının da bizim için az külfetli ve her cihetten elverişli bir surette muhafazalarına amil olmaktadır.

Buna binaen, Hükümetiniz yüksek tetkikinize arzylediği bu itilâfnamenin tasdikını tazammun eden kanunun Büyük Millet Meclisi tarafından tasdik ve kabulünü istirham eylesin.

Milli Müdafaa Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
M. M. Encümeni
Karar № 7
Esas № 1/773

15-XII-1930

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Türkiye Cümhuriyeti ile Romanya Krallığı arasında Bükreşte 18 eylül 1930 tarihinde imza edilen mezarlıkların muhafazasına dair itilâfnamenin tasdiki hakkında olup Başvekâletin 7-XI-930 tarihli ve 6/4179 numaralı tezkeresile encümenimize havale buyrulmuş olan kanun lâyihası ve esbabı mucibe mazbatasile merbutu « itilâfname » mütalea ve müzakere edildi.

Esbabı mucibe mazbatasında zikredilen mütaleat ve izahat encümenimizce muvafık görülmüş ve kanun lâyihasının kabulü için Heyeti Umumiyyeye arzına karar verildi.

M. M. En. Rs.	M. M.	Kâ.	Âza	Âz	Âza	Âza
Namına	İstanbul	Bitlis	Diyarbakir			Konya
İhsan	İhsan	Muhiddin Nami	Kâzım	Ahmet Saffet	A. Rıza	Hüsnü
Âza	Âza	Âza				
Recai	M. Kâzım	Faik				

Dahiliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Dahiliye Encümeni
Karar № 9
Esas № 1/773

22 - XII - 1930

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyeti ile Romanya Krallığı arasında Bükreşte 18 eylül 930 tarihinde imza edilen mezarlıkların muhafazasına dair itilâfnamenin tasdiki hakkında olup encümenimize havale buyrulmuş olan kanun lâyihası ve esbabı mucibe mazbatasile (itilâfname) ve Milli Müdafaa Encümeni mazbatası tetkik ve müzakere olundu.

Esbabı mucibe mazbatasında dermeyan olunan mütaleat ve izahat encümentimizce de muvafık görülerek mezkûr itilâfnamenin tasdikine dair kanun lâyihası aynen kabul edilmiş ve Heyeti Umumiyenin nazarı tasvibine arz edilmek üzere makamı Riyaseti celileye takdim olunmuştur.

Dahiliye En. R. Na.	Reis V.	Bu M. M.	Âza	Âza	Âza
Adana	Adana	Bahkesir	Samsun	Çorum	Rize
Hilmi	Hilmi	Fahrettin	Avni	İ. Kemal	Atıf
Âza	Âza	Âza			
Niğde	Malatya	Ordu			
M. Ata	Vasıf	İsmail			

Hariciye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Hariciye Encümeni
Karar №
Esas № 1/773

21-III-1931

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyeti ile Romanya Krallığı arasında 18 Eylül 1930 tarihinde Bükreşte imza edilen mezarlıkların muhafazası hakkındaki itilâfnamenin tasdikına ait olup encümenimize havale buyrulmuş olan kanun lûyihası ve merbutu, Millî Müdafaa ve Dahiliye Encümenlerinin mazbatalarıyla birlikte tetkik ve müzakere edildi.

Hükûmetin, Millî Müdafaa ve Dahiliye Encümenleri tarafından da kabul ve tasvip edilmiş olan esbabı mucibe mazbatasındaki izahat ve mütaleatı encümenimizce de muvafık görülerek mezkûr itilâfnamenin tasdikına dair kanun lâyihası aynen kabul edilmiş ve Heyeti Umumiyenin nazarı tasvibine arz olunmak üzere takdim kılınmıştır.

Ha. E. Reisi	M. M.	Kâ.			
Erzurum	Siirt	Edirne	Antalya	Bursa	Kocaeli
Seffet	Mahmut	Zeki Mesut	Şevket	Münir	İ. Süreyya
Mardin	Samsun		Sivas		
Vakup Kadri	Nusrat Sadullah		Necmettin Sadik		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye Cümhuriyeti ile Romanya Krallığı arasında aktedilen (mezarlıkların muhafazasına dair) itilâfnamenin tasdiki hakkında kanun lâyihası

Madde 1 — Lozan muahedесinin 126 ıncı maddesinde münderiç mezarlıkların muhafazasına mütedair hükümlere tevfiikan Türkiye Cümhuriyeti ile Romanya Krallığı arasında 18 Eylül 1930 tarihinde Bükreşte imza edilmiş olan itilâfname kabul ve tasdik edilmiştir.

Madde 2 — İşbu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — İşbu kanunun icrasına Millî Müdafaa, Dahiliye, Hariciye ve Maliye Vekilleri memurdur.

39-XI-930

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V. V.	Da. V.	Ha. V.
İsmet	Yusuf Kemal	Dr. Refik	İçtimada bulunmadı	İçtimada bulunmadı
Ma. V.	Mf. V.	Na. V.	İk. V.	S. İ. M. V.
Hasta	Esat	Zekâi	Mustafa Şeref	Dr. Refik

LOZAN MUAHEDESİNİN 126 İNCİ MADDESİNDE MÜNDERİÇ MEZARLIKLARIN MUHAFAZASINA MÜTEDAİR HÜKÜMLERE TEVFIKAN TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE ROMANYA KIRALLIĞI HÜKÜMETİ ARASINDA MÜN'AKİT İTİLÂF

Madde — 1

Türkiye Cümhuriyeti Hükümeti ile Romanya Kırallığı Hükümeti Lozan muahedesinin 126 ıncı maddesinde mevcut hükümlere tevfiikan, müteakibliyet esası üzerine, ve mezkûr muahedenamenin 124 üncü ve 125 inci maddelerinin mevzuunu teşkil eden hükümlere hâle gelmeksiz her iki memleketin 27 ağustos 1916 tarihinden beri muharebe meydanlarında ölmüş veyahut mecruhiyet, kaza veya hastalık neticesinde vefat etmiş bulunan kara ve deniz askerleriyle aynı tarihten beri esarette iken vefat etmiş olan harp esirleri ve sivil mevkıflarının, mezarlıklarının, metfenlerinin idare ve muhafazasını tanzim hususunda bir itilâf aktine karar vermişlerdir.

Madde — 2

Türkiye Hükümeti ile Romanya Hükümeti tarafından merkatler, mezarlıklar ve metfenlerle tezkiri nam abidelerine müteallik meseleleri mahallinde tanzim etmek maksadile müttefikan bir komisyon tayin olunacaktır.

Komisyon Yüksek Âkitlerden her bir yer için ikişer olmak üzere dört âzadan teşekkül edecek ve işbu itilâfname mer'iyet mevkiine konduktan üç ay sonra vazifesini ifaya başlayacaktır.

Bu komisyona

- 1) Türkiyede, Türkiye Hükümetinin iki mümessilinden biri,
- 2) Romanyada, Kırallık Hükümetinin iki mümessilinden biri riyaset edecektir.

Komisyon :

- a) ~~Emvatarı~~ defnedildiği ve defnedilmiş olabileceği mntakaları keşif ve tayin ve mevcut merkatleri, metfenleri, mezarlıkları ve abideleri tesbit etmek,
- b) İcabında mezarlıkların birleştirilmesine tevessül şartlarını tesbit, birleştirme mezarlıkların, metfenlerin ve rezkolunacak abidelerin yerlerini tayin ve bu yerlerin hudutlarını tahdit etmek,
- c) Hüviyetleri tayin olunmuş ölülerle esarete vefat etmiş harp esirlerinin ve sivil mevkıfların hüviyetlerini tayin için fâideli tafsilâtın ilâvesile tam bir cetvelini tanzim eylemek,
- d) Merkatler, mezarlıklar, meftenler ve tesis edilmiş veya edilecek abidelerin kat'î plânlarını tasvip ettirmek üzere ait oldukları hükümetlere tebliğ eylemek ile mükellef olacaktır.

Madde — 3

Filhal birleştirilmiş olup yukarıda mezkûr komisyon tarafından birleştirilmiş olduğu teyit edilen merkatlar müstesna olmak üzere 27 ağustos 1916 tarihinden beri Romanyada vefat etmiş türk kara ve deniz askerlerinin merkatleri, icabında, Türkiye tarafından izhar olunacak arzuya tevfi-kan Bükreş, İbrail, Kalas ve Mecidiye şehirlerinde veya bunların civarında hassatan tesis olunacak dört mezarlık ta birleştirilecektir.

Madde — 4

Bükreşte mezarlıklar, merkatler, metfenler ve tezkiri nam abideleri filhal mevcut olan müslüman mezarlığında tesis edilecektir.

Türkiyede defnedilmiş olan Romanyalıların merkatleri, mezarlıkları, metfenleri ve tezkiri nam abideleri İstanbulda birleştirilecektir.

Madde — 5

Yüksek Âkitler kendi ülkeleri dahilinde devlete ait ve 3 üncü ve 4 üncü maddelerde tayin olu-

nan havalide kâin bulunup yukarıda mezkûr komisyon tarafından, birleştirme mezarlıkları, metfenler ve tezkiri nam âbideleri tesisi için lüzum gösterilen arsayı yekdiğerine müebbeden terketmeyi taahhüt ederler.

Bu terk keyfiyetinin Türkiyede terkolunan arazi üzerinde Türkiye hâkimiyetine ve Romanyada terkolunan arazi üzerinde Romanya hâkimiyetine hâlel iras etmez.

Madde — 6

Yüksek Âkitler terkolunan arsaları işbu itilâfta tahsis olunmadan gayri surette kullanmaga ve kullanılmasına müsaade etmemegi taahhüt ederler.

Tahsisi fekkedilecek ve âbide rekzi için de istimal edilmeyecek olan merkat ve mezarlıklar arsaları Türkiye Hükûmetine rücu edecektir.

Madde — 7

Yüksek Âkitler yukarıda mezkûr fekkedilen araziye, mezarlıklar da dahil olduğu halde, her zaman teftiş ettirmek hakkını haiz olacaklardır.

Madde — 8

Yüksek Âkitler, Türkiye ve Romanyada kâin merkatlerin mezarlıkların, metfenlerin ve tezkiri nam âbidelerinin, kendi tebaaları arasında tayin olunacak sivil bekçiler marifetile muhafazasını temin etmek hakkını haiz olacaklardır.

Bekçilerin adedi her mezarlık için yalnız bir bekçiden fazla olmayacaktır.

Madde — 9

Yukarıda zikrolunan arazinin dahil ve haricinde bekçilerin betahsis istimleri için tayin edilen meskenlerden başka hiç bir bina veyahut her hangi bir inşaat vücade getirilmeyecektir.

Madde — 10

Bu suretle terkolunan arsalar hiç bir nevi icar bedeline, resme veya vergiye tabi tutulmayacaktır. Türkiye ve Romanya Hükûmetleri salâhiyettar mümessillerile, merkatleri, mezarlıkları, metfenleri ve âbideleri ziyaret arzusunda bulunan eşhas için, Türkiye ve Romanyada mer'î kanunlarda mevcut ahkâm ve kaydi ihtiraziler altında oralara dühul serbest olacaktır.

Madde — 11

Yüksek Âkitler işbu itilâfnamenin tamamile ve mükemmelen tatbiki hususunda her türlü yardım ve kolaylığı göstereceklerdir.

Madde — 12

Türkiye Hükûmeti ve Romanya Hükûmeti merkatler, mezarlıklar ve âbidelerin ikincel maddede zikrolunan komisyon tarafından tanzim olunacak kat'î pilânlarını işbu itilâfnamenin mer'iyet mevkiine konulmasından itibaren azamî altı aylık bir müddet zarfında tasdik edeceklerdir.

Madde — 13

İşbu itilâfname her iki Hükûmet tarafından tasdik olunacak ve tasdiknameler mümkün olduğu kadar süratle Ankarada teati edilecektir.

Bükreşte iki nüsha olarak 18 Eylül bin dokuz yüz otuz tarihinde tanzim edilmiştir.

Türkiye Maslahatgüzarı
Memet Ali

Romanya Hariciye Nazır Vekili
Alex. Vajda - Voevod

PROTOKOL

Türkiye Cümhuriyeti Hükümetini temsil eden, Türkiyenin Bükreş Maslahatgüzarı Memet Ali Tevfik Bey ile Romanya Kırallığı Hükümetini temsil eden Hariciye Nazır Vekili Müsyü A. Vaida-Voevod bu gün Dahiliye Nezaretinde birleşmişler ve, usulüne muvafık ve muteber görülen safâhiyetnamelelerini teati eyledikten sonra Lozan Muahedesinin 126 ıncı maddesinde münderiç mezarlıkların muhafazasına mütedair hükümlere tevfiakan Türkiye Cümhuriyeti Hükümeti ile Romanya Kırallığı Hükümeti arasında mün'akit itilâfnameyi imza etmişlerdir. Bükreşte iki nüsha olarak 18 eylül bin dokuz yüz otuz tarihinde tanzim edilmiştir.

(Mühür)
Memet Ali

(Mühür)
Alex. Vaida-Voevod